

1

וימאן ויאמר, אמר ליה קדשא בריך הוא את אמרת וימאן ויאמר חיך וימאן ויאמר אחרא ייתי לברכא לבנך ויתברכון ביה הדא הוא דכתיב וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי. (וחי'א רכב)

2

שכל את ידיו כי מגשה הבכור. כח מיוהר. שהרי ידענו מעין הפרשה כי מקרה הכבוד. הכל יש כזה עומק וכוונת. דנלמח לא הי' ליעקב לשכל את ידיו. אלא להפוך את מעמד הנביא. הכל כהדר משה הכבוד מה"ה הי' מניין שיעמד משה לרגל הימני של יעקב ולפניו לרגל השמאל וכן את ידיו שכל מה"ה להפוך. ועמנו ש"ד שהפ"ן הקהלים יעקב מה אפרים לפני משה וק"ה הי' להפוך. ולא עוד אלא הפ"ן במקודי דפ' נמדנר כחונ כלל הדגלים וההווי' עליו מהש"ב כמשה הי' ועליו משה משה. כ"ז כל ללמדו ק"ה הי' אפרים קודם למשה אלא בעינינו דוהוי' מה למעלה מהליכות כולם הפני' הכל כהליכות עולם הי' משה קודם ונדול חלפנים. מה"ה כמנין הראשון בהר הורב שהי' סיגת עולם על ראש וכל הכנה היה למעלה מה"ה הי' אפרים קודם. הכל כפקודי דערבות מולב כניסתם לארץ שהי' כמסע כהליכות השבע. כמבואר להן וכן נמדנר ודכתיב. מה"ה הי' משה קודם וע' מה"ה נס' נמדנר בשני

הימין קדי, גהזלטה, מה"ה

6

תורה וצבא

ספר באשית נקרא "ספר הישר", כפי שהדבר מוזכר לגבי מלחמות יהושע. יהושע הוא תלמידו של משה רבינו. ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימים מתוך האהלי. אף אצלו רגע אחד של ביטול תורה. יחד עם זה, הוא המצביא לפני כל ישראל. ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם כעמלק. איש התורה הוא איש הצבא המבטיח את העם לארץ ישראל. הוא תלמידו של משה רבינו בתורה ובארץ. כי הכל ענין אחד. שקיות התורה מחייבות את סידור חוקי המלחמה. חזיל מודיעים לנו שהנביאים לא באו אלא להוכיח את ישראל, ואילו ישראל לא היו חוטאים, היינו מסתפקים בתורה ובספר יהושע - תורה וארץ ישראל: "אלמלא לא חטאו ישראל, לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד, שערכה של ארץ ישראל הוא". ספר יהושע הוא ספר ההתנחלות שלנו. וכשאין איש הצבא עסוק במלחמה, חוזר הוא ללימוד תורה. לכן בעת שלא היו עסוקים במלחמה בפרעל, אלא רק צרו על ירחו, בא מלאך שר צבא ד' להוכיחו על ביטול תורה, כדברי חז"ל במסכת מגילה ועירובין. כזמן מלחמה הוא עסוק במצוה דאורייתא, אבל כשאין הוא חייב לשבת בצבא, אז חייב הוא לחזור לשיבת לשקוד בתורה. גם בני ישיבה שייכים לצבא, כשהמעב הוא שמספר אנשים אינם מוכרחים להתחיל ב"ענין", או מכיון שחרטום אומנותו, עלינו לעסוק בתורה. אבל כשיש צורך להשתין לצבא - כל אחד מאיתנו לפי חשבון אינובידואלי - אז גישתו היא חיובית. מי שהולך לצבא, עלינו צו של הרמטכ"ל, כדאי אינו מנותק מברך ד', בגלל היותו מעורב 20 מלעסוק בתורה. אנו שייכים לכלל ישראל ולמדינה כלב הפש. קיימת מצוה של "צדיקים שאינם מאמינים" כמעשה ד' ונפלאותיו על עמו ונחלתו. לעומתם, אנו קשורים לעם ומסורים למדינה לצבא ויחד עם זה אנו מסורים לתורה, ומתוך כך מתגלה חשבון מי ומי הולך לצבא. אין לומר שהליכה ארעית לצבא היא יתרון משיבתנו. במשך זמן מה, לפי הצורך, משרתים שם, ואחר כך חוזרים לתורה ולשקידתה.

הימין קדי, גהזלטה, מה"ה

8

אי-השלום שבין הקודש ובין החול הוא האוכל את החיים ככל פה. הרעיונות ונושאים מוכרחים הם להכיר זה את זה. עד שכל אחד ואחד יצמד בגבולו וכל אחד ישרים את מה שחסר לשני. הקודש יעזר את החול, החול יתקן את חסן הקודש. וכן ילכו הרעיונות ונושאים כההאחדות. עד אשר יביאו את העולם ואת החיים למכון קודש-קדשים. שגם הקודש וגם החול הם סומכיו ומסערו.

3

ועליו משה משה. וזה הגיע משום דכבליכות הפעם מעלה כבטרה מסוגלת הרבה כח"כ לכל כ"ו י"פ. והנה סיד משמשה את הראש והדעת והרגל עמששה כליכות הנוף לפי פלשו ומש"ה אמרו חז"ל במליכותם ברא כדע"ה דלבוש. פ"ה הרגל פנע אביו שמשלך מעלמו בלי מחשבה ושלל. מש"ה רש יעקב אשר משה יעמוד לרגלו סימנית. ושלל את ידיו להיות הפדים אך לידו סימנית. וע"פ כמחוך מקרא כל. חכו שפי' הכחוח הפעם כי מגשה הבכור.

הימין קדי, גהזלטה, מה"ה

4

ועליו משה משה. משנה. משונה הלשון כאן: ויש כ"מ בתשמעה. דהווי' עליו משמע כקטן הכבוד על הגדול. וחניינו כמלוי כרכו מלוי נדעם פי גדול ממנו. משח"כ. משמעה ועליו להפוך דעת הגדול על הקטן והוא מטינו. ופי"ט דא"ש דלפניו סי' ראש הדגל היינו משום שההגנה המדבר סי' נסיית וזכה גדול כח אפרים. אכל מה"ה מה שדרשו להליכות הפעם. הי' משה גדול מאפרים ומכאן הפעם הי' במנין דפי' פינחם קודם משה לאפרים. משום דכניסתם לארץ הי' יחד ע"ה כליכות הפעם וזכה משה קודם

הימין קדי, גהזלטה, מה"ה

5

(וי) ידעתי בני ידעתי. שהוא הכבוד. גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל. שעתיד גרעון לצאת ממנו שהק"ה עושה נס על ידיו. ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו. שעתיד יהושע לצאת ממנו שינחיל את הארץ וילמד תורה לישראל. וזרעו יהיה מלא הגוים. כל העולם יחמלא בצאת שמעו ושמו כשיעמיד חמה בגבעון וירח בעמק אילון.

הימין קדי, גהזלטה, מה"ה

7

הקודש צריך שיבנה על יסוד החול. החול הוא החומר של הקודש, והקודש הוא לו צורה. וכל מה שיהיה החומר יותר איתן, תהיה הצורה יותר חשובה. לפעמים ימי הקודש מתעמר בחול, עד שמדלדל את החומר. ואז נמסכת תקופה שהחומר חובע את דקיון שלו. ומארי החובה דחיק. ובנשך ונמרבות נטל החול את חובו מקודש. והחוצפא מתגברת. אבל כל מה שהחול מתחזק על חשבון הקודש. מכין הוא לעצמו. מצד חכמתו החוליה, שחיה. כי סוף כל סוף יתבע אחר כך הקודש את חובו. ולא בדרך חביעה ונגישה. לא בדרך חוצפא וריבית. כי אם כה הקודש יהיה כל כך מתאסר ומתרוםם. עד שכל החול יכנע תחתיו. יכנע בקרבו. ויתבלע לגמרי מיסודו החולי. והיה הנשאר בציון והנוחר בירושלם קודש יאכר לו.

הימין קדי, גהזלטה, מה"ה

9

מקובלים אנו שמרידה רוחנית תהיה בארץ ישראל ובישראל. בפרק שהתחלת תהיה האמה תתעורר לבא. השלה הגשמית שתבא להלק כואומה. אשר ידמו שכבר בא למסרתם כולה. תקטין את הגשמה. ויבאו ימים אשר תאמר אין בהם חפץ. השאיפה לאידיאלים נשאים וקרושים תחול. וממילא ירד הרוח וישקע. עד אשר יבא סער ויהפך מהגכה. ויראה אז בעליל כי חוסן ישראל הוא כקודש עלמים. באור ד' ובתורתו. בהשק האורה הרוחנית. שהיא הגבורה הגמורה המנצחת את כל העולמים וכל כחותיהם. הצורך למרידה זו. היא הנטיה לצד החמיות. שמיכרות להולד ככללות האמה בצורה תקיפה אחר אשר צברו פרקי שנים ויבחה. שנאמנו לגמרי מכלל האומה הצורך והאפשרות להתעקקות חמיות. וזאת הנטיה כשתולד תדרך כזעם ותתחיל סופות. והם הם חבלי משיח אשר יבטאו את היעלם כולו ע"י מסאביהם.

הימין קדי, גהזלטה, מה"ה

"ככל זאת יש כמיתה הלב שלא נתמלאה. מיום אשר החזון המעשי של בנין הארץ ותחית האומה התחיל ללכת ולהתגסס, היתה הדאגה הפנימית שלנו לחזק חזון הרוח, להפיח אש הקודש בתוך מעשי החול" על מנת שהקודש הצפון יתגלה ויופיע. "כי אי אפשר לישועת ישראל שתהא צומחת בהצלחה אלא אם כן תהא מעורבת הרכבה יסודית משני הכחות, הקודש והחול. ההבדלה בין קודש לחול מקבילה להבדלה שבין אור לחושך. למרות ההבדלה שביניהם ישנם יחסים הדדיים בין האור והחושך והם משלימים זה את זה רק בצדדים הם ממלאים תפקידים בשלמות. הוא הו"ן בין קודש וחול. 'קודש ישראל לך' ראשית תבואתה, אבל מציאות הקודש מכריעה רק מתוך מציאות החול" - כדי שהקדושה תוכל להופיע בעולם הזה דרוש שישאר חלק של חול, על מנת להבליט את ההבדלה והיחוד של הקודש. "ולכן 'האומר כל גרני תרומה, כל עיסתי חלה לא אמר כלום', כי אנו צריכים גם לחול וגם לקודש, אלא שדרושה הגדרת הגבולות שביניהם והבדלתם" כי כאשר הגבולות מטושטשים, שני הצדדים לוקים - הקודש אינו קודש, וגם החול מאבד את עוצמתו, ו"ביחוד עם זה להבין שהחול והקודש שמששים זה את זה, כשם שאי אפשר לימין בלי העזרה והשמוש של השמאל" - כאשר כל אחד מן הצדדים מוגבל ומוגדר לפי ערכו, הוא חי במלאו עזרו ובהירות יחודו, ודוקא משום כך מתאפשרת הפעולה ההרדית וההרמונית שלהם. כאשר הגבולות מטושטשים, הבנין הכללי ששני הכחות דרושים לו במלואם, לא יוכל לצאת לפועל.

מה שנאמר עד כאן - שכל כח צריך להשאר בעמדתו הנבדלת ומתוך כך לשתף פעולה עם חברו ולהשלים אותו, נכון מן הבחינה המעשית, "אמנם בצורה אידיאלית אנו קשורים למחשבה הרוממה שהקודש הוא הכל והחול הוא רק לבוש הסתר, שגם בו מסתתר אור הקודש" - הקודש האידיאלי הזה, שכולל את הכל, הוא הקודש העליון, שדוקא מתוך עליונותו הוא מסתתר אף בתוך החול. "אבל זהו בחינין עז, בצורה הפנימית", ואף על פי שבועמק העריגה הנשמית שלנו אנו קשורים לאידיאל של הקודש העליון, "אולם בנגלה יש גם קודש וגם חול, ועל כן עלינו לספק בשני המובנים ולהבדיל ביניהם, ומתוך ההבדל לראות את האחד והחבר שביניהם" - דוקא מתוך ההבדל ביניהם, וההבנה שכל אחד ממלא תפקיד חשוב, יש אפשרות להשלמה הדדית.

מהלך המחשבה הרגיל אומר שכדי להגיע לאחדות בין שני גורמים, צריך כל אחד מהם לוותר על חלק מיוחדו וערכו כדי להתאים לחברו מבחינה חיצונית, וכך הם יוכלו לדור בכפיפה אחת. הרב מלמדנו שהדבר נכון רק כאשר מנסים לאחד בין גורמים שהם שונים טבעם, אולם כאשר נכסים הדברים קיימת אחדות, אפילו אם היא מסתרת, או על כל כח לעמוד על יחודו ברוב עז ואין צורך להשוות את צורתו החיצונית לזו של חברו, אלא שצריך למצוא את הקשר האורגני שביניהם.

שם ה' אלהים בראשית בראשית

אשר יצאנו ממצרים

ביום ההוא

אי אפשר לומר כלל שתהיה עין הנשמה צרה בהגוף, אף על פי שהענינים יבואו שחאים אליהם ופועלים בהם ובונים אותם נראים כרוקנים זה מזה. וכן אי אפשר שנשמת הנשמה הרוח האצילי העליון יהא מתיא את הנשמה הזיה עינו צרה בהנשמה אף על פי שהיא מוגבלת ויורה לגביה. כמו שהגוף מוגבל הוא וירוד כליו הנשמה וכן הוא הדין בכל הדגה וככל ההנהגה הכללית המרשית. האישית והצבורית. והו דרך החיים. כשרחאים אנו אנשים מתגברים לאחת מנמנת גופניות, או חילוניות, והם פסוקים בבנין האומה, והתבל, ואנו מרגישים. 10 סיסוד החיים ופקוד והצלחה נטון הוא מתוך התפקידים העליונים. לא כבנין תמרי, כי אם בתרומתי, ולא בתרומתי החילוני, כי אם בצדדיו העליונים המקדשים. קודש הקדשים. אל ירע לבנו בכל המפעלים הללו. אל נעלים עין המצורך הגדול להחבסותה של נשמת הנשמה אל הנשמה ואל הגוף ואל התדרותם הטובה. 15 כלומר הצורך של הקדושה העליונה. האידיאלית. האצילית האלהית. אל הבסיסים של הרוחניות החילונית. וזו האורגנה אל הגופניות וכל פנתיה. ובהתאחדות הכחות כולם יהיה הבנין שלם.

העולם סובל מפני ששכח את הקודש, והוא יצא מכללתו רק בהזכרו לו. את אשר שכה, בזכרו את הקודש. והקודש שיהזור ויזכר, אחרי אשר נשכח, לא יהיה אהבו צביון של קודש העומד כאיבה עם החול ולא קודש כזה המשתעבד אל החול ונעשה לו כלי שרת. אלא קודש של חרות. קודש העומד בצביונו והולך קונטמיות אבל עם זה אינו פוגע את החול ואינו לוחם בו כי אם שואף לעדנו ולקדשו. הננו הולכים ונטבעים במעמקי החול. להצלה אנו צריכים, וההצלה מוכרחת לבא. זהו ענין של הכלל. של האומה. של העולם כולו. אור הקודש מוכרח לבא בצורתו הבהירה המתקנת את כל קלקול. והקודש שהוא נחץ במריאות החול לגמרי, אי אפשר שתהיה לו אותה הסגולה העליונה של עזון החול וקדושה. ולא ייזונו לעולם להוציאו מכהשכיו, מפני חסרונו של האומץ המעשי. שהוא צריך להשאב מהשרדות רחמתיות של ההויה. אבל הקודש החודר בכל הרגות, עד שהוא יונק ורואב עז חיים גם מרענותו של החול. - זהו הקודש הנאצל, האיתן, אשר לשד חיים ימצא בו לקום להתעורר לחיות ולהחיות.

ולתופעת אור קודש עליון מלא ושלם זה ענינו תלוינו.

אשר יצאנו ממצרים

ועתה שני בנין הנודרים לך וכו' כראובן ושטעון יהיו לי פירושי, שהשם הבטיח לו שיתן הארץ הזאת לזרעו "אחוזת עולם" (פסוק ז), אולם אפרים ומנשה כעת, היינו כוונן הזה, יהיו כראובן ושמעון. 5 אכל ככור הגואל האחרון יהיו לאחורים, כמו שפרשו (רש"י) [רשבי"ם] ותספות פרק יש נוחלין (כ"ז קכ"ב) 6) מקרא דכתיב (ויסאקל ממ, ג) "שער יוסף אחד", זה שאמר "ועתה" יטלו שני בנין שני חלקים.

שם ה' אלהים בראשית בראשית

11 כן הדברים גם ביחס לכלל האומה - כדי שהאחדות העליונה תופיע בשלמות, צריך כל אחד מן הכוחות המעשיים להיות בשאי כריאותו, בכל תוקפו ובמלאו עזו החיים שבו, ואז תוכל לזרוח עליהם הנשמה העליונה שהיא השרוש של כל הצדדים המעשיים השונים, ולהאיר ולכוון את כולם לאותה המטרה - "כל מעשך יהיו לשם שמים". רק כך יוכל להופיע המימד הרוחני האידיאלי בשלמותו בתחתיות ארץ. לכן אין צורך שהקודש והחול ישתנו ביניהם כדי להיות מאוחדים, הקשר ביניהם יוצר מתוך שיתוף הפעולה ביניהם בהופעת הקודש העליון. משום כך אין צורך לדאוג ולהילחץ מן המאבקים שבין הכוחות. "האמנתי כי אדבר, אני עניתי מאד" (תהלים קס"ו, 19) - האמונה כאחדות הפנימית מביאה לסבלנות כלפי תהליך ההתפתחות וההתארגנות של הכוחות השונים, המאמץ ליצור אחדות חיצונית המטשטשת את ההבדלים אינו מקדם את האחדות האמיתית אלא רק מעכב אותה. 10 "הגעגועים הטמירים של כנסת ישראל לגאולה ותחית האומה" - געגועים הנובעים מן הנשמה שהיא מקור הקודש והחול גם יחד - "נמצאים בתביון הנפש של כל חלקי האומה" - גם החלקים העוסקים בחול, "אלא שבכל חלק הם באים לידי ביטוי בהתאם לכוח והכשרות. 15

"אמנם הגעגועים, מכיון שהם עומדים בצורת החביון הפנימית, צריכים להיות כולם קדושים" וככל שאנשי החול שבעם ישראל יהיו מודעים לקדושת הגעגועים, ויבנו שמקור כוחם הוא הקודש העליון, כן ייטב. אין תוכה שאנשים המקדשים את חייהם לבנין החול של עם ישראל יעשו זאת מתוך כפירה והתכחשות. כאשר כוחות החול יהיו בבריאותם ובשלמותם, ידעו אנשי החול שהמניע הפנימי הנשמתי שלהם הוא הגעגועים הנצחיים של כנסת ישראל לגאולה ולכל יעודה. "אבל זהו בעתיד רחוק, בעת התקון השלם, ולפי שעה צריכים המעשים להשען על הקודש והחול הקשורים זה בזה כמו היום והלילה. ומתוך שמן החוג הרוחני תבעו שגם המעשים יעשו כולם כהתגלות הקודש בלא הכרה של חלק החול המוכרח, נתגבר הודם החילוני בתור תועה הפכית במפעלים כולם, עד שרבים נשטפו מזרם הקודש. 25

אין טפק בדבר שקול דודי דופק מתקיים בכל כנסת ישראל וגם בכל המולות וככל השרדות העזרות לבנין ארץ ישראל ולתחית האומה. אבל משום שזהו בבחינת "אני ישנה ולכי ער", יש צורך לעודד מתוך השינה" - לפני ולפנים הכל דופק, אבל צריך לעורר את הערת משינתה, ליצור את ההתודעות העצמית. "אולם קול מיוחד דרוש כדי לעורר את הנפש הישנה, קול שאינו מתאים לכך לא יעוררה, ועליו לבקש את הקול הזה שהנפש תוכל לשמוע. זאת היא מסרתנו ותפקידנו, למצוא דרכים איך להזרים את דם הקודש של העבר, שהוא יסוד התחיה שלנו, אל העתיד המובטח העומד בכל רענותו. המטרה הזאת תעמוד לנגד עינינו בכל אשר נפנה. ויהא כבוד שאין אנו באים להחליש את החול ונגבורתו כנוגע לכל עבודות הבנין החמריות והפוליטיות בכל האופנים שעם יכול להתעורר לתחיה. אבל על הכל - "בכל דרכיך דעה", פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה, בחיי הכלל כמו בחיי הפרט.

העולם סובל מפני ששכח את הקודש, והוא יצא מכללתו רק בהזכרו לו. את אשר שכה, בזכרו את הקודש. והקודש שיהזור ויזכר, אחרי אשר נשכח, לא יהיה אהבו צביון של קודש העומד כאיבה עם החול ולא קודש כזה המשתעבד אל החול ונעשה לו כלי שרת. אלא קודש של חרות. קודש העומד בצביונו והולך קונטמיות אבל עם זה אינו פוגע את החול ואינו לוחם בו כי אם שואף לעדנו ולקדשו. הננו הולכים ונטבעים במעמקי החול. להצלה אנו צריכים, וההצלה מוכרחת לבא. זהו ענין של הכלל. של האומה. של העולם כולו. אור הקודש מוכרח לבא בצורתו הבהירה המתקנת את כל קלקול. והקודש שהוא נחץ במריאות החול לגמרי, אי אפשר שתהיה לו אותה הסגולה העליונה של עזון החול וקדושה. ולא ייזונו לעולם להוציאו מכהשכיו, מפני חסרונו של האומץ המעשי. שהוא צריך להשאב מהשרדות רחמתיות של ההויה. אבל הקודש החודר בכל הרגות, עד שהוא יונק ורואב עז חיים גם מרענותו של החול. - זהו הקודש הנאצל, האיתן, אשר לשד חיים ימצא בו לקום להתעורר לחיות ולהחיות.

ולתופעת אור קודש עליון מלא ושלם זה ענינו תלוינו.

אשר יצאנו ממצרים